

Lucht van de stallen

Marianne Van Kerkhoven sprak met Ritsaert ten Cate over Mickery en DasArts.

Momentopnamen uit meer dan dertig jaar theaterpraktijk. 'Als je niet de heilige moed hebt om een voorstelling te maken, maak hem dan in godsnaam niet!'

Over het ontdekken van mooie dingen

Ritsaert ten Cate gaf van 1965 tot 1990 gestalte aan het ondertussen legendarische Mickery Theater, eerst in Loenersloot, daarna in Amsterdam. Hij liet er onze contreien kennismaken met wat de wereld aan avant-gardetheater te bieden had. Hij is ook de auteur van producties, installaties, ontwerpen en scenario's; onlangs nog was hij met een van zijn installaties op het kunstfestival *DESARTS* te Brussel. Op dit ogenblik is Ritsaert ten Cate de stuwende kracht achter *DasArts*, een postacademische kunstopleiding in Amsterdam, die in het voorjaar enkele maanden op bezoek was bij Victoria in Gent (zie het artikel van Patrick Allegaert, op pag. 58). Ten Cate overweegt om eind 1999 de leiding van *DasArts* over te dragen. Een van de mogelijke opvolgers is de Vlaming Cis Bierinckx.

Etcetera: Ben je altijd met eigen artistiek werk bezig geweest of kon dat slechts sporadisch, tussen je andere drukke bezigheden door?

Ten Cate: Misschien klinkt het pretentieuw: het werk vormde één geheel. Telkens ik zelf iets te zeggen had, drukte zich dat wel uit in een decor, een plan voor een productie, een regie of een script of nam het een andere vorm aan. Ondertussen heb ik toch zo'n twaalf eigen voorstellingen gemaakt en daarnaast ruimtelijke concepten ontworpen, scenario's geschreven, enz.

Etcetera: Hoe begon het met Mickery in de jaren zestig?

Ten Cate: Je bent geïnteresseerd in theater en je hebt een ruimte, je bent nieuwsgierig, als amateur zou ik bijna zeggen. Je ontdekt mooie dingen en je denkt: die wens ik anderen ook toe, dus probeer je die naar Nederland te halen. Vervolgens vraag je je af: hoe doen ze dat? Dus organiseer je workshops, meestal met een

schrijver' erbij – Howard Brenton is daar vaak bij geweest. Je leerde daar hoe je met de dingen kon omgaan, zonder dat het tot een productie hoefde te leiden. Soms kwam er wel een productie uit voort, zoals *De Bloedbruiloft* of *Rais*.

Ontwerpen heb ik veel gemaakt, o.a. voor de vele verbouwingen van Mickery. Mijn eerste echte productie was *Folter Follies*. Dat ging over martelen als amusement. Als structuur voor de voorstelling had ik gekozen voor een serie van simpele vragen waarop we simpele antwoorden trachtten te geven, in de vorm van visualisaties. Wie martelt er? Dat zijn wij allemaal, vond ik. Het was een soort modeshow. Ik had twee dokters, die vaak als toeschouwer naar Mickery kwamen, uitgedaagd om iedere avond een lezing te geven over pijn; daar werd een hele scène rond gebouwd, er werd 'kunst' van gemaakt. Ik had ook twee Italiaanse architecten uitgenodigd met een fragment uit een voorstelling van hen, een stuk over martelen, een Amerikaanse soloperformer, leden van Theatre X uit Milwaukee, onder wie Willem Dafoe, en een vier man sterk bandje van The Traverse uit Edinburgh. Verder was er materiaal zoals de amusementsindustrie zou gebruiken, b.v. een quiz die eindigde met een nummertje messenwerpen, waarvoor natuurlijk iemand uit het publiek werd gevraagd. Ik ben ontzettend geschrokken van die voorstelling. De receptie ervan was redelijk maar zeer kritisch. Het was één ding om over martelen te praten als item op onze morele agenda, maar een ander om ermee om te gaan als een soort van tv-amusement. Na de première ben ik eigenlijk gevluht; ik had een uitnodiging om met het International Theatre Institute naar Caracas te gaan. Dat dit een vlucht was realiseerde ik mij later pas. Ik had niet iedereen mogen achterlaten met een stuk dat wel in elkaar zat maar nog heel erg moest groeien. Ei-

genlijk had ik zelf moeten durven de rol spelen van de man die de boel aan mekaar praat, maar dat besepte ik toen niet.

Manipulatie

Etcetera: Vertrok je altijd van politiek geïnspireerde onderwerpen?

Ten Cate: Meestal wel. Soms schreef ik zelf de tekst, soms gaf ik iemand een opdracht. Eén van die projecten was *For the sake of argument, let's suppose it's the 4th of May*. 4 mei is in Nederland de herdenkingsdag voor de doden uit de Tweede Wereldoorlog maar het ging vooral over de hypocrisie daarvan.

De productie *Vox populi, vox dei* was een reconstructie van het proces tot heiligverklaring van Andries van Agt. Het was vlak voor de verkiezingen van 1977. Van Agt was toen nog minister van Justitie en zou in het volgende kabinet premier worden. We speelden met documentair materiaal en wilden het hele proces laten zien, als in een directe verbinding met het Vaticaan, gekoppeld aan een actualiteitenprogramma als *Den Haag vandaag*; de manipulatie van macht en media. We hebben toen een aparte stichting opgericht die Media Mundi heette en die advertenties plaatste: 'Wij zoeken contact met mensen die met ons vinden dat Van Agt herkozen moet worden.' Hierdoor kregen we teksten en ander materiaal. We hebben toen zelfs alle steden van enig formaat aangeschreven met de vraag of er overwogen werd een straat of een plein naar Van Agt te noemen; ook die correspondentie hebben we gebruikt.

En dan was er natuurlijk *Fairground*, waarin we de verwachtingspatronen van het publiek wilden doorbreken. Volgens een speciaal ontworpen systeem werden de zitplaatsen flexibel ingedeeld; met een beetje goede wil kon je van de hoofdruimte telkens andere ruimtes